

บันทึก

เรื่อง การขึ้นทะเบียนทหารประจำการย้อนหลังจะมีผลในการคำนวณบำนาญได้
ตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญหรือไม่ (กรณีหลวงรฐวิจารย์)

หนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ ๒๖๑๓/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๑ ส่งปัญหาเรื่องกองทัพเรือขึ้นทะเบียนทหารประจำการย้อนหลังให้หลวงรฐวิจารย์ จะมีผลในการคำนวณบำนาญได้ตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญหรือไม่ ซึ่งกระทรวงการคลังและกระทรวงคมนาคมมีความเห็นแตกต่างกันมาให้คณะกรรมการกฤษฎีกาวินิจฉัยเพื่อจะได้ถือเป็นหลักสำหรับปฏิบัติต่อไป

ข้อเท็จจริงได้ความ ดังต่อไปนี้

กระทรวงคมนาคมได้สั่งให้หลวงรฐวิจารย์ออกจากราชการฐานรับราชการนาน และได้ส่งเรื่องรายละเอียด ส. ไปขอให้กระทรวงการคลังคำนวณจ่ายบำนาญสำหรับเวลาราชการ ตั้งแต่หลวงรฐวิจารย์เป็นนักเรียนนายเรือมีอายุครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นวันพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ราชการ

กระทรวงการคลังแจ้งว่าได้สั่งจ่ายบำนาญให้หลวงรฐวิจารย์เดือนละ ๔๐๐ บาท โดยคำนวณเวลาราชการให้ตั้งแต่วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นวันได้รับเงินเดือนเป็นต้นมา ส่วนเวลาก่อนวันที่กล่าวซึ่งอ้างว่าได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการนั้น ทางกองทัพเรือว่าไม่ปรากฏหลักฐานจึงให้ตัดออก และแม้ต่อมากองทัพเรือจะได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการย้อนหลังให้ตั้งแต่วินิจฉัยหลวงรฐวิจารย์เป็นนักเรียนนายเรือมีอายุครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์ เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๒ ก็ตาม กระทรวงการคลังก็เห็นว่าการขึ้นทะเบียนย้อนหลังให้เช่นนั้นจะมีผลในการคำนวณบำเหน็จบำนาญไม่ เพราะเหตุว่าต้องถือข้อเท็จจริงในขณะที่ยังออกจากราชการเป็นหลักในการพิจารณา

กระทรวงคมนาคมได้โต้แย้งไปตามคำชี้แจงของหลวงรฐวิจารย์รวมความว่า หลวงรฐวิจารย์ได้เป็นนักเรียนนายเรือเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๐ แล้ว ทางทหารเรือได้ส่งออกไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ และในระหว่างที่ศึกษาวิชาอยู่ในต่างประเทศก็ยังเป็นนักเรียนของกองทัพเรืออยู่ ดังนี้เมื่ออายุครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์ก็ควรจะได้รับ การขึ้นทะเบียนทหารกองประจำการเช่นเดียวกับคนอื่น ๆ การที่ไม่พบหลักฐานว่าได้ขึ้นทะเบียนไว้หาใช่เป็นความบกพร่องของหลวงรฐวิจารย์ไม่ ฉะนั้นเมื่อกองทัพเรือได้ขึ้นทะเบียนย้อนหลังให้แล้ว ก็ควรจะนับวันราชการตั้งแต่วันที่อายุครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์ตามที่กองทัพเรือขึ้นทะเบียนให้ ทั้งนี้เคยมีตัวอย่างได้กระทำมาแล้วและก็ได้คำนวณเวลาราชการให้ตั้งแต่วันขึ้นทะเบียนทหาร มิได้มีการขัดข้องแต่ประการใด (อ้างตัวอย่างนายทหารไป ๒ ราย) นอกจากนี้หลวงรฐวิจารย์ยังได้ร้องเรียนอีกว่า

ควรจะนับเวลาระหว่างศึกษาชั้นอุดมศึกษาตามกำหนดในหลักสูตรตามความในมาตรา ๑๕ (ข) วรรค ๒ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญทหาร พ.ศ. ๒๔๘๒ ไปด้วย

กระทรวงการคลังตอบว่า ในวันที่หลวงรณรัฐวิจารณ์ออกจากราชการอันเป็นวันที่เกิดสิทธิรับบำนาญ คือวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘ ปรากฏว่าหลวงรณรัฐวิจารณ์ไม่ได้ขึ้นทะเบียนทหารกองประจำการไว้ และเวลาระหว่างไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ ก.พ.ก็มีได้อนุมัติให้นับเป็นเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญ ฉะนั้นจึงได้เริ่มนับเวลาราชการให้ตั้งแต่วันที่ได้รับเงินเดือน คือตั้งแต่วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๔๘๕ เป็นต้นมา ส่วนตัวอย่างนายทหาร ๒ รายที่อ้างไปนั้น ปรากฏว่า ขณะออกจากราชการนายทหารทั้ง ๒ รายนั้นได้ขึ้นทะเบียนทหารกองประจำการแล้ว จึงได้นับเวลาราชการให้ตั้งแต่วันขึ้นทะเบียนทหารกองประจำการเป็นต้นมา

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๑) ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องนี้มีปัญหาที่จะต้องพิจารณา ๒ ข้อ คือ

๑. การขึ้นทะเบียนทหารประจำการย้อนหลังให้หลวงรณรัฐวิจารณ์จะมีผลในการคำนวณบำเหน็จบำนาญหรือไม่

๒. เวลาระหว่างที่หลวงรณรัฐวิจารณ์ศึกษาวิชาในต่างประเทศจะนับเป็นเวลาราชการเพื่อคำนวณบำเหน็จบำนาญให้ด้วยหรือไม่

ข้อ ๑

ในส่วนที่เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนทหารประจำการ เฉพาะอย่างยิ่งสำหรับนายทหารชั้นสัญญาบัตรนั้น พระราชบัญญัติลักษณะเกณฑ์ทหาร พ.ศ. ๒๔๖๐ อันเป็นกฎหมายซึ่งใช้อยู่ในเวลาที่หลวงรณรัฐวิจารณ์รับราชการทหาร ได้บัญญัติไว้ในภาคที่ ๖ ว่าด้วยการเกณฑ์ใหม่ดังนี้ คือ

“มาตรา ๗๒ สำหรับผู้ที่เป็นนายทหารบกเรือชั้นสัญญาบัตรแล้ว นอกจากผู้ที่ทรงพระกรุณาตั้งขึ้นเป็นนายทหารพิเศษนั้น ให้เสนาบติกระทรวงกลาโหมเสนาบติกระทรวงทหารเรือปฏิบัติการ ดังนี้

๑)

๒) ผู้ที่อยู่ในประจำการให้ขึ้นทะเบียนในกองประจำการเพื่อให้ดำเนินต่อไปตามความในมาตรา ๑๕ แต่ให้นับวันรับราชการตามที่ได้รับราชการมาแล้ว”

บทบัญญัติมาตรา ๗๒ (๒) นี้แสดงให้เห็นว่า สำหรับนายทหารบกเรือชั้นสัญญาบัตร (นอกจากนายทหารพิเศษ) ที่อยู่ในประจำการ แต่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนในกองประจำการนั้น เป็นหน้าที่ของเสนาบติกระทรวงกลาโหมและเสนาบติกระทรวงทหารเรือ ที่จะต้องจัดการให้ขึ้นทะเบียนในกองประจำการ กล่าวอีกอย่างหนึ่ง บทบัญญัตินี้เป็นบทบัญญัติที่ใช้สิทธิแก่นายทหารดังกล่าวให้ได้รับการขึ้นทะเบียนในกองประจำการ โดยให้เป็นหน้าที่ของเสนาบติกระทรวงกลาโหม หรือเสนาบติกระทรวงทหารเรือ ปฏิบัติการขึ้นทะเบียนให้ ฉะนั้นแม้จะไม่ปรากฏว่าได้มีการขึ้นทะเบียนสำหรับนายทหารดังกล่าวในทางทะเบียนก็ดี แต่ตามกฎหมายต้องถือว่าได้ขึ้นทะเบียนในกองประจำการแล้วตามที่พระราชบัญญัติบังคับไว้

ส่วนในเรื่องการนับเวลาราชการเพื่อคำนวณบำเหน็จบำนาญนั้น พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญทหาร พ.ศ. ๒๔๘๒ ซึ่งใช้อยู่ในเวลาที่หลวงรณรัฐวิจารณ์ออกจากราชการได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕ (ก) มีความว่า

“ถ้าได้ขึ้นทะเบียนทหารกองประจำการไว้ ให้นับเวลาสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญตามพระราชบัญญัตินี้ ตั้งแต่วันขึ้นทะเบียนทหารกองประจำการเป็นต้นไป”

คำว่า “ถ้าได้ขึ้นทะเบียนทหารกองประจำการไว้” ในมาตรา ๑๕ (ก) นี้มีปัญหาว่าเมื่อใดจึงจะถือว่าได้มีการขึ้นทะเบียนทหารกองประจำการไว้แล้ว ทั้งนี้ เป็นปัญหาข้อกฎหมายซึ่งจะต้องพิจารณาตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นและที่ใช้อยู่ในเวลานั้นหาใช่ปัญหาข้อเท็จจริงไม่

ในกรณีหลวงรณรัฐวิจารณ์ปรากฏว่าเป็นนักเรียนนายเรือเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๔๕๐ แล้วทางทหารเรือได้ส่งออกไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ ครั้นกลับจากศึกษาวิชาในต่างประเทศก็เข้ารับราชการเป็นนายทหารเรือและผู้แทนกระทรวงกลาโหมชี้แจงเพิ่มเติมว่า ได้เป็นนายเรือตรีเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๙ การจึงเป็นว่าในวันใช้พระราชบัญญัติลักษณะเกณฑ์ทหาร พ.ศ. ๒๔๖๐ หลวงรณรัฐวิจารณ์ได้เป็นนายทหารเรือชั้นสัญญาบัตรที่อยู่ในประจำการ ซึ่งต้องถือว่าได้ขึ้นทะเบียนในกองประจำการมาแล้ว ตามความในมาตรา ๗๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว และเพราะเหตุนี้หลวงรณรัฐวิจารณ์จึงมีสิทธิที่จะให้นับเวลาสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญตั้งแต่วันที่ให้ถือว่าได้ขึ้นทะเบียนทหารในกองประจำการเป็นต้นไป ตามความในมาตรา ๑๕ (ก) แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญทหาร พ.ศ. ๒๔๘๒ แต่ทั้งนี้ย่อมต้องอยู่ในเงื่อนไขแห่งการขึ้นทะเบียนตามความในมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะเกณฑ์ทหาร พ.ศ. ๒๔๖๐ กล่าวคือ ถ้าหลวงรณรัฐวิจารณ์เป็นนักเรียนนายเรือมาก่อนมีอายุครบ ๑๘ ปีเต็ม ก็ต้องถือว่า หลวงรณรัฐวิจารณ์ได้ขึ้นทะเบียนเป็นทหารประจำการเมื่อมีอายุครบ ๑๘ ปีเต็มเป็นต้นมา

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมานี้ จึงเห็นได้ว่าการขึ้นทะเบียนทหารประจำการย้อนหลังให้หลวงรณรัฐวิจารณ์หาจะมีผลกระทบกระเทือนถึงวิธีการคำนวณบำเหน็จบำนาญตามนัยแห่งกฎหมายดังกล่าวมาแล้วไม่

ข้อ ๒

ได้กล่าวมาแล้วในข้อ ๑ ว่า หลวงรณรัฐวิจารณ์มีสิทธิที่จะให้นับเวลาสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญตั้งแต่วันที่ถือว่าได้ขึ้นทะเบียนทหารกองประจำการเป็นต้นไป เพราะฉะนั้นเวลาระหว่างที่หลวงรณรัฐวิจารณ์ศึกษาวิชาในต่างประเทศจึงต้องนับให้ไปในตัว

(ลงชื่อ) ส. วินิจัยกุล

(นายเสริม วินิจัยกุล)

เลขาธิการ

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒